

ДО ЮВІЛЕЮ

DOI <https://doi.org/10.35220/2078-8916-2023-48-2.32>

**100-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ
ПРОФЕСОРА СИРОТИ ГРИГОРІЯ
ІЛАРІОНОВИЧА**

У листопаді поточного року виповнюється 100 років від дня народження талановитого та визнаного лікаря, педагога і вченого Сироти Григорія Іларіоновича. Майбутній Педагог вищої медичної школи народився у Вовчанському районі Харківської області уже в далекому 1923 році. Батьки Гриші, як і більшість сільських мешканців займалися сільсько-господарською працею та виховували трьох дітей, середнім з яких був майбутній професор медицини. Батьки, бажаючи дати дітям достатню освіту, в тому числі і вищу, все робили для цього і їх бажання здійснилось – всі вони отримали медичну освіту та стали лікарями. Школяр Григорій завжди був обов'язковим учнем, був відмінником навчання, але більш за все любляв історію, математику та креслення. Одночасно він зачитувався творами іноземних та вітчизняних класиків художньої літератури і історії і мав власну бібліотеку з кращих творів. Діти Іларіона Сироти жили світлим майбутнім.

Та їх планам завадив підлий ворог – фашистська Німеччина. Тому випускник середньої школи уже влітку 1941 року був мобілізований в ряди Червоної Армії та пройшов попередню підготовку на Уралі в артилерійській школі. Всі роки війни Г.І. Сирота служив офіцером артилерійського полку до початку 1945 року, коли отримав тяжке поранення в голову на полі бою. На декілька місяців він залишив свій Ленінград-

ський фронт і надовго опинився в госпіталях, де пройшов повноцінний курс лікування. І все ж йому видали документ про інвалідність.

Мабуть в ці місяці лікування і реабілітації у молодого офіцера – артилериста визріло бажання пов'язати своє життя з медициною, стати лікарем. Та в сім'ї уже працював лікарем-стоматологом старший брат Григорія.

За прикладом брата Григорій поступає на навчання в Харківський державний медичний стоматологічний інститут, з яким пов'язує своє життя після отримання диплома лікаря. Як талановитій людині йому запропонували працювати викладачем на кафедрі терапевтичної стоматології рідного медичного вузу, засновником якої в довоєнні часи були відомі в Батьківщині та за її межами фахівці проф. І.А. Бегельман, Ю.М. Гофунг, Я.Л. Фрідман, П.Т. Максименко. Вони запровадили визнану науково-практичну школу стоматологів, повноцінним членом якої став Г.І. Сирота. Орієнтуючись на клініко-експериментальні досягнення своїх вчителів та відомих науковців-теоретиків рідного вузу П.В. Власенко, Г.С. Воронянського, А.Я. Утевської, Є.Д. Бромберг, М.О. Сичова, Я.С. Синельникова (учня знаменитого морфолога академіка В.П. Воробйова) Григорій Іларіонович глибоко вивчав в клініці та експерименті ускладнення карієсу зубів та розробив власну концепцію комплексного їх лікування з використанням електро-фізіотерапії. У 1962 році він успішно захистив кандидатську дисертацію і через рік став доцентом та завучем провідної кафедри терапевтичної стоматології в ХДМСІ. Цим і відзначився харківський період праці доцента Г.І. Сироти та почався дніпропетровський.

Уряд країни звернув нарешті увагу на відверті проблеми в стоматології і став відкривати відповідні факультети при діючих медичних вишах, особливо в Україні.

За ініціативою ректора ДМІ проф. І.І. Крижанівської та професора-хірурга Є.С. Малевича було засновано стоматологічний факультет при медичному інституті м. Дніпропетровська, який набрав майбутніх лікарів у 1963 році на перший курс. У 1965 році були організовані профільні стоматологічні кафедри, завідуючими яких призначені проф. Є.С. Малевич (хірургічна), доц. Г.І. Сирота (терапевтична) та доц. В.П. Панчоха (ортопе-

дична стоматологія). Перший склад кафедри терапевтичної стоматології склали учні Г.І. Сироти, випускники ХДМСІ, досвідчені лікарі-стоматологи Г.К. Яковлева, Є.Н. Дичко, Л.П. Степанова, В.П. Кохановський, І.М. Ларіонов та Е.П. Афанасєва. Під керівництвом свого вчителя Г.І. Сироти за допомогою відомих вчених теоретичної медицини ДМІ професорів Г.О. Батрака, Г.С. Беспалова, В.І. Архипенко, О.І. Сукманського і інших та досвідчених клініцистів проф. І.І. Крижанівської, В.М. Дзяка, Д.П. Чухрієнко, В.М. Миртовської та інших були виконані та успішно пройшли захист кандидатські дисертації молодих вчених кафедри терапевтичної стоматології. Її завідувач Г.І. Сирота успішно виконав та пройшов офіційний захист докторської дисертації та став професором. Згодом і його учні Є.Н. Дичко, Т.М. Дунязіна, Л.І. Авдоніна теж виконали докторські дисертації та стали професорами і завідувачами кафедр.

Проф. Г.І. Сирота понад 10 років керував деканатом стоматологічного факультету ДМІ. За роки (1970-1979) значно зміцніла матеріально-технічна база факультету, виріс його науковий авторитет, поповнився кадровий склад за рахунок талановитих випускників власного факультету. Авторитет стоматологічної науки і практики дозволив розширити набір молоді для навчання до 200 осіб на рік.

Григорій Іларіонович сам цінував і давав приклад постійної участі у громадській роботі – багато років він був членом Правління та Головою осередка асоціації стоматологів Придніпров'я, членом Правління асоціації України. Ним були організовані і успішно проведені десятки з'їздів, конференцій, семінарів різного рівня, що підіймало автори-

тет стоматологічної служби регіону. Тисячі хворих з теплою та вдячністю пам'ятають лікарські дії з такими болісними хворобами як зубна біль доброго лікаря Григорія Іларіоновича.

За високі досягнення і багаторічну підготовку лікарських кадрів для України професору Г.І. Сироті було присуджено почесне звання Заслуженого працівника вищої школи.

Професор Сирота Г.І. був люблячим чоловіком у сім'ї та батьком, він тішився спокійним сімейним життям та щирими і дружніми стосунками з єдиною донькою Віталією.

Проф. Г.І. Сирота за довгий період вузівської праці підготував декілька тисяч лікарів-стоматологів для України та зарубіжжя, які не забувають свого Вчителя, що дав їм путівку в благородну лікарську професію.

Його учні, співробітники Дніпровського медичного університету зберігають світлу пам'ять про свого Вчителя, прикладом для них на все їх життя завжди був Григорій Іларіонович.

Професор Є.Н. Дичко.

Професор А.В. Самойленко та колектив кафедри терапевтичної стоматології ДДМУ.

Професор І.В. Ковач та колектив кафедри дитячої стоматології ДДМУ.

Професор О.О. Гудар'ян та колектив кафедри хірургічної стоматології, імплантології та пародонтології.

Професор О.О. Фастовець та колектив кафедри ортопедичної стоматології ДДМУ.

Професор О.А. Глазунов та колектив кафедри стоматології ФПО ДДМУ.